

Forumo „Kaip stabdysime depopuliaciją?“

REZOLIUCIJA

2023 m. kovo 20 d., Vilnius

Atsižvelgdami į tai, kad

1. Lietuvoje depopuliacijos problema yra itin aštri dėl gyventojų senėjimo, mažo gimstamumo ir emigracijos. Depopuliacija turi eilę neigiamų pasekmių jau šiandien, nesiimant strateginių priemonių situacija ateityje tik blogės.
2. Įtampa darbo rinkoje akivaizdi tiek privačiame, tiek viešajame sektoriuose - trūksta tiek aukštos kvalifikacijos darbuotojų, tiek kvalifikuotų darbininkų. Darbo jėgos trūkumas ypač kelia įtampą regionuose, kurie labiausiai nukentėjo dėl emigracijos, urbanizacijos ir senėjimo. Darbo jėgos trūkumas turi didelį poveikį ekonomikai - kiekviena laisva ir laiku neužimta darbo vieta reiškia praradimus įmonei ir ekonomikai.
3. Nepakankamos mokestinės pajamos ir didėjančios sveikatos priežiūros išlaidos ateityje trukdys vyriausybei padengti didėjančią socialinių ir sveikatos paslaugų bei pensijų poreikį. Senstanti visuomenė ir nuolatinis darbo jėgos stygius yra ne tik tiksinti socialinė ir ekonominė bomba, bet ir grėsmė nacionaliniam saugumui.

Konstatuojame, kad mūsų valstybės ateitis, jos ekonomikos potencialas ir galimybė užtikrinti savo gyventojų gerovę priklausys nuo to, kokius demografinės politikos sprendimus priimsime šiandien.

Stabdant Lietuvos Respublikos depopuliaciją ir subalansuojant joje vykstančius demografinius procesus, siūlome vadovautis Lietuvos Respublikos Seimo Ateities komiteto 2022 m. vasario 18 d. rezoliucijoje Nr. 122-P-2 „Dėl šalies demografinės politikos ir visuomenės raidos ateities“ ir Lietuvos Respublikos Seimo darbo grupės darbo rinkos problemoms spręsti 2022 m. gruodžio 30 d. rekomendacijomis dėl ilgalaikės demografijos ir migracijos politikos įvardintais ramsčiais ir veiksmais, pirmenybę teikiant šiems:

1. Parengti ilgalaikę Demografinių problemų (depopuliacijos) sprendimo strategiją ir konkretų jos įgyvendinimo priemonių planą (iki 2023 m. rugsėjo mėn.).
2. Pasirašyti Nacionalinį susitarimą dėl Demografijos ir darbo rinkos politikos (iki 2023 m. gruodžio mėn.), įpareigojant LRS Socialinių reikalų ir darbo komitetą parengti projektą (iki 2023 m. liepos mėn.).
3. Užtikrinti šalies tvarios veiklos poreikius atitinkančius demografinių procesų stebėsenos, modeliavimo ir prognozavimo pajėgumus.
4. Užtikrinti periodinę parlamentinę kontrolę kaip valstybės institucijos sprendžia demografinės ir darbo rinkos problemas.
5. Įgalioti vieną instituciją įgyvendinti bei koordinuoti visą Demografijos ir darbo rinkos problemų sprendimo priemonių plano įgyvendinimą.
6. Įsteigti pareigūno, atsakingo už demografijos klausimus pareigybę, tiesiogiai atskaitingą Ministrui Pirmininkui.

Siūlome, kad būsimoji Demografinių problemų (depopuliacijos) sprendimo strategija apimtų:

1. Progresyvią šeimos politiką, kuria siekiama stabilizuoti ir padidinti gimstamumo lygį.
2. Konkrečių priemonių planą, skatinantį išvykusių Lietuvos piliečių reemigraciją ir reintegraciją.
3. Integralią imigracijos politiką, orientuotą į nacionalinius tikslus visais valstybei ir visuomenei svarbiais aspektais: kultūriniu-vertybiniu, nacionalinio saugumo, ekonominiu ir socialiniu. Numatytą pritraukimą žmonių iš ES ir trečiųjų šalių, fokusuojantis į talentus (jaunus, gabius, gero išsilavinimo, turinčius paklausias profesijas, galinčius dirbti aukštos pridėtinės vertės ekonomikos sektoriuose ir pan.).
4. Darbo rinkos vidinių resursų mobilizavimą (vyresnio amžiaus žmonių ir žmonių su negalia integravimas į darbo rinką; ilgalaikio nedarbo mažinimą; prielaidų šešėlinei ekonomikai (nelegaliam darbui) mažinimą; socialinių išmokų (nedarbo) sistemos peržiūrėjimą.
5. Dėmesį asmens sveikatos priežiūros kokybės gerinimui, ypač koncentruojantis į sveiko vyrų ir moterų gyvenimo trukmės ilginimą.

Forumo dalyviai:

LR Seimo Ateities komiteto pirmininkas Raimundas Lopata

LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Justas Džiugelis

Asociacija Investors' Forum

Lietuvos darbdavių konfederacija

Lietuvos pramonininkų konfederacija

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija